

Koiran kipu - mistä koiran kivun tunnistaa?

Koiran kipu

Kipu on epämiellyttävä tuntemus, josta on hyötyä ja haittaa. Se voi olla kudonvaurio-, hermovaurio- tai toiminnallista kipua. Kipu suojaa elimistöä ja edistää paranemista, mutta varsinkin voimakas tai pitkään jatkuva kipu heikentää koiran hyvinvointia. Koira ei pysty sopeutumaan stressiin, jota pitkäaikainen kipu aiheuttaa. Näin ollen elimistö rasittuu, immuunipuolustus heikkenee ja voimavarat vähenevät, ja koira on alttiimpina sairauksille. Kivun ja sen aiheuttamien ongelmien seurauksena koiran negatiivinen stressi kasvaa ja positiiviset asiat eivät samalla tavalla lisää koiran hyvinvointia. Kivun takia koira ei kykene samalla tavalla tekemään sille tärkeitä asioita, kuten nukkumaan, liikkumaan ja leikkimään.

Kipua on ennaltaehkäistävä ja hoidettava tehokkaasti. Mitä kauemmin kipua on ollut, sen vaikeampi sitä on hoitaa, koska elimistö on herkistynyt kivulle.

Akuutti ja krooninen kipu

Koiran kipua on kahdenlaista: akuuttia ja kroonista. Akuutti kipu on kestoltaan lyhytaikaisempaa. Kroonisesta kivusta puhutaan, kun kipu kestää pidempään kuin kudosten normaalin paranemisajan eli kuukausia. Akuutti kipu aiheuttaa selkeitä ja helposti havaittavia fyysisiä reaktioita ja muutoksia. Sen tarkoitus on estää lisävaurioiden syntyminen ja se kertoo, että kipeä osa on vaurioitunut tai riskissä vaurioitua. Kroonisen kivun aiheuttamat muutokset koiran käyttäytymisessä puolestaan ovat pieniä, ja ne ilmenevät hitaasti ajan kanssa. Siksi ne on vaikeampi havaita.

Koiran kipu on vaikea huomata

Krooninen kipu voi kestää vuosia, eikä sen aiheuttamia oireita välttämättä näy koko ajan, vaan esimerkiksi vain koiran rasituessa. Kroonista kipua on esimerkiksi nivelrikon tai selkänikamien silloittumisen aiheuttama kipu. Kipu tällaisessa muodossa tulee noin joka kolmannelle koiralle. Omistaja tietenkin lähtökohtaisesti haluaa ajatella, ettei hänen koiransa ole kipeä, mikä osaltaan voi hankaloittaa kivun huomaamista. Kroonista koiran kipua on joskus lähes mahdotonta huomata. Varsinkin silloin, kun kipu alkaa lievänä ja ajan myötä voimistuu, omistajalta voi jäädä huomaamatta hitaasti tapahtuvat muutokset tai niitä ei osata yhdistää kipuun.

Yleinen harhaluulo on, että jos koira ei valita, ei sillä myöskään ole kipuja. Krooninen kipu ei aiheuta ääntelehtimistä kuten akuutti, äkillinen kipu. Jotkin rodut on myös jalostettu niin, että ne sivuuttavat kivun työskennellessään.

Koiran kivun havaitseminen

Koiran krooninen kipu näkyy pieninä muutoksina koiran käyttäytymisessä. Eri koirilla kipu ilmenee eri tavalla, mutta kun käytöstä seurataan ja havainnoidaan systemaattisesti, voidaan kivun aiheuttamat muutokset huomata yksilöllisistä eroista huolimatta. Usein koiranomistaja hyötyy apukeinoista muutosten havaitsemiseen, sillä mikään yksittäinen muutos tai oire ei ole luotettava kroonisen kivun merkki.

Koiran koko käyttäytymistä ja kaikkia muutoksia seurataan samaan aikaan ja kokonaisuutena, jolloin krooninen kipu ja sen voimakkuus on mahdollista tunnistaa. Käyttäytymistä, mahdollista kipua, lääkitystä ja kuntoutumista tulee seurata pitkäjänteisesti.

Kipu aiheuttaa luonteeltaan ja kestoltaan erilaisia muutoksia koiran käytöksessä riippuen siitä, onko kipu akuuttia vai kroonista. Esimerkiksi krooninen kipu ei aiheuta ääntelyä.

Koiran kipu ja kipumittarin tutkimus

Kipumittaritutkimuksen vetäjä on Anna Hielm-Björkman, eläinlääketieteen tohtori ja seuraeläinten kliinisen tutkimuksen dosentti Helsingin yliopistollisessa eläinsairaalassa. Kipumittari on kehitetty osana Hielm-Björkmanin väitöskirjatutkimusta. Hän on tutkinut kivun tunnistamista koirilla jo pitkään.

Tutkimuksissaan Hielm-Björkman huomasi, että omistajat ovat herkkiä tunnistamaan koiran kipuoireet, mutta eivät osaa välttämättä yhdistää niitä kivun merkeiksi. Näiden tutkimusten perusteella syntyi lopulta kivun pisteytykseen käytettävä koiran kipumittari eli Helsinki Chronic Pain Index (HCPI).

Digitaalinen koirien kipumittari löytyy yksinoikeudella TassuAvusta.

Tassuavun tarjoama HCPI on omistajan täyttämä kroonisen kivun arvioimiseen käytettävä kyselymuotoinen työkalu, joka auttaa omistajaa tunnistamaan koiransa kivun, säilyttämään tiedot helposti ja jakamaan raportin esimerkiksi eläinlääkärille. Tassuapu-sovelluksessa omistaja valitsee aina jokaisen kysymyksen kohdalla viidestä vaihtoehdosta parhaiten hänen koiraansa vastaavan vaihtoehdon ja mittari laskee koiralle kroonisen kivun indeksin. Omistaja saa myös kirjattua oman arvionsa koiran elämänlaadusta ja voinnista.

HCPI:n avulla saadaan myös selvitettyä, miten koira ilmaisee kipuaan ja auttaako esimerkiksi lääkitys, kun verrataan kyselyiden vastauksia ennen lääkitystä ja lääkityksen aloituksen jälkeen. Kipumittari auttaa omistajaa lopulta myös raskaimman päätöksen teossa eli koiran lopettamispäätöksessä, kun omistaja voi omien merkintöjensä avulla huomata, että koira on edelleen kipeä, sen elämänlaatu ei ole enää hyvä eivätkä kipulääkkeet enää auta.

Kun omistaja aloittaa HCPI:n käyttämisen jo koiran ollessa kivuton ja nuori, hän näkee itse indeksin nousun myötä koiransa mahdollisen kipeytymisen. HCPI-kyselyssä arvioidaan esimerkiksi koiran mielentilaa, leikkimistä, kävelyn sujuvuutta ja yleensäkin liikkumista. TassuAvun kautta raportin esimerkiksi edellisten kuukausien kivusta voi myös kätevästi lähettää vaikka eläinlääkärille. Sekä sovellukseen että raporttiin tulee myös helposti tulkittava kipukäyrä.

Koiran kipumittari omistajan apuna

Kipumittarin avulla muutoksia koiran käyttäytymisessä voi seurata samaan aikaan ja kokonaisuutena, jolloin kivun tulkitseminen on luotettavampaa.

Opi tuntemaan koirasi entistä paremmin

Kipumittarin avulla saadaan selvitettyä, miten koirasi ilmaisee mahdollista kipuaan. Lisäksi, jos aloitat kipumittarin käytön jo koiran ollessa kivuton ja nuori, näet itse kipuindeksin nousun myötä koiransa mahdollisen kipeytymisen.

Huomaa koiran kipu ajoissa

Kipumittarikysely kannattaa täyttää useaan kertaan vuodessa, jolloin huomaat myös hiipivät muutokset. Juuri hitaasti tapahtuvat muutokset jäävät helposti huomaamatta tai niitä ei osata yhdistää kipuun. Ajoissa havaittu ongelma on usein helpompi hoitaa.

Seuraa kiputilojen kehitystä ja lemmikin terveyttä

Kipumittarilla seuraat jo ilmenneiden kiputilojen kehitystä ja esimerkiksi lääkityksen tehoa, kun kysely täytetään ennen kuurin aloitusta ja sen jälkeen.

*** kuvat voi käydä kopioimassa isompina <https://www.tassuapu.fi/koiran-kipu/> ***

Kirjoittajat :

Tuulia Aherikko

eläinlääkäri, Ahma Eläinklinikka, Eläinklinikka Aarre

Kennel Tuituin

Sini Mannila

TassuApu